

СИЛАБУС

«Соціологія міжнародних відносин»

(назва навчальної дисципліни)

Викладач

Хижняк Олександр Володимирович

Доктор соціологічних наук, доцент

е-пошта: o.khyzhniak@karazin.ua

телефон: 097 9774395

часи роботи:

щосередини за нижнім тижнем - 18-40 -
20 - 00,

щочетверга - 17-00 - 18-20

Академічний період

_____ семестр 2020/2021 н.р.

Академічні години

дні тижня

час проведення за розкладом:

щосередини, нижній тиждень, 18-40 -

20-00, ауд. 388, Північний корпус

університету

щочетверга, 17-00 - 18-20 (ZOOM,

Google Classroo)

Навчальне навантаження

4 кредити ЄКТС, 120 годин.

Пререквізити: Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з філософії, теорії та практики комунікацій, теорії масової комунікації.

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні дисциплін "Стратегічне партнерство та асиметричні відносини", "Командоутворення" та інших навчальних дисциплін за вибором здобувача вищої освіти.

Призначення навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів уявлення про міжнародні відносини в інтерпретації соціології та навички соціологічного аналізу міжнародних подій та відносин.

Здобувачі повинні набути такі компетентності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК14. Здатність оцінювати зміст та основні напрями діяльності міжнародних організацій в сфері безпеки та сучасних стратегій забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

Цілі курсу:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні продемонструвати такі результати навчання:

Програмні результати навчання

РН1. Знати та розуміти природу, джерела та напрями еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН6. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН8. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН10. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН12. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН19. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

Інформаційні ресурси:

Необхідні

- Терновая Л. О. Социология воображения международных отношений: монография. Москва: Инфра-М, 2017. 252 с.
- Баженов А.М. Социология международных отношений: учебное пособие. Москва: ЦСПиМ, 2013. 300 с.
- Гибридизация мировой и внешней политики в свете социологии международных отношений / Под ред. П. А. Цыганкова. Москва: Горячая линия –Телеком, 2017. 352 с.
- Каримова А. Б. Социология международных отношений: учебник для академического бакалавриата. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Изд-во Юрайт, 2018. 304 с.
- Немирова Н. В., Ланко Д. А. Социология международных отношений. Учебное пособие. СПб., 2017. 130 с.
- Гидденс Э., Саттон Ф. Основные понятия в социологии / пер. с англ.; 2-е изд. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2019. 336 с.

Додаткові

- Акопов С. В. Транснациональное измерение современности. *Философские науки*. 2015. № 3. С. 104–119.
- Бек Ульрих. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Нова світова політична економія; пер. з нім. Київ: Ніка-Центр, 2011. 408 с.
- Валлерстайн И. Миросистемный анализ: введение = World-systems analysis: an introduction / пер. с англ.; 2-е изд., испр. Москва: УРСС, 2018. 304 с.
- Ваньке А. В., Полухина Е. В., Стрельникова А. В. Как собрать данные в полевом качественном исследовании. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2020. 256 с.
- Васильев В. П. Влияние глобальных процессов на эволюцию социальных функций государства. *Вестник Московского университета. Серия 18: Социология и политология*. 2015. № 1. С. 29–43.
- Вершинина И. А., Мартыненко Т. С. Неравенство в современном мире: обзор международных докладов. *Вестник Московского университета. Серия 18: Социология и политология*. 2016. № 3. С. 74–91.
- Волков Ю. Г., Лубский А. В. Социология как способ самопознания общества. *Социологические исследования*. 2018. № 7. С. 3–12.
- Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / пер. с англ. Москва: «Весь Мир», 2004. 120 с.
- Гидденс Э. Последствия современности. Москва: Праксис, 2011. 343 с.
- Даймонд Дж. Коллапс. Почему одни общества приходят к процветанию, а другие – к гибели / Пер. с англ. Москва: АСТ, 2016. 764 с.
- Денисов В. Г. Социологическая картина развития мира: Теория. Самара: ООО «Офорт», 2017. 322 с.

- Добренков В. И. Глобализация: сущность, проявления и социальные последствия. Москва: Академический проект, 2018. 636 с.
- Докторов Б. З. Отцы-основатели: история изучения общественного мнения. Монография. 2-е изд. Москва: Юрайт, 2019. 489 с.
- Идентичность: Личность, общество, политика. Энциклопедическое издание / Отв. ред. И. С. Семененко. Москва: Изд-во «Весь Мир», 2017. 992 с.
- Инглхарт Р. Культурная эволюция: как изменяются человеческие мотивации и как это меняет мир / пер. с англ. Москва: Мысль, 2018. 347 с.
- Истомин И.А., Байков А.А., Худолей К. К. Международные отношения: наука без метода? *Международные процессы*. Т. 17. № 2(57). С. 63–90.
- Кавешников Н., Доманов А. Методика оценки евроскептических настроений. *Международные процессы*. 2018. Т. 16. № 1(52). С. 80–89.
- Коллинз Р. Четыре социологические традиции / пер. с англ. Москва: Издательский дом «Территория будущего», 2009. 320 с.
- Комунікативні тренди міжнародних відносин / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Піпченко Н.О. та ін. Київ: Центр вільної преси, 2016. 614 с.
- Корецкий В. А., Халиков М. С. Социология глобальных процессов: Учебник для подготовки магистров. Москва: Академический проект, 2017. 400 с.
- Кочетков В. В. Международные отношения в интерпретации теорий исторической социологии. *Вестник Московского университета. Сер. 18. Социология и политология*. 2019. Т. 25. № 3. С. 49–69.
- Кочетков В. В. Идентичность в международных отношениях: теоретические основы и роль в мировой политике. *Вестник Московского университета. Сер. 25. Международные отношения и мировая политика*. 2010. № 1.
- Кутейников А. Е. Международные межправительственные организации: теоретико-социологический анализ. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2012. 256 с.
- Латур Б. Пересборка социального: введение в акторно-сетевую теорию / пер. с англ. 2-е изд. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2020. 384 с.
- Малиновська О. А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії : монографія. Київ: НІСД, 2018. 472 с.
- Манн М. Власть в XXI столетии: беседы с Джоном А. Холлом. 2-е изд., пер. с англ. Москва: Издательский дом «Высшей школы экономики», 2017. 208 с.
- Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации / Под ред. П. А. Цыганкова, Л. О. Терновой. 4-е изд., перераб. и доп. Москва: Кнорус, 2017. 342 с.
- Мировое развитие: проблемы предсказуемости и управляемости: XIX Международные Лихачевские научные чтения, 22-24 мая 2019 г. СПб.: СПбГУП, 2019. 632 с.
- Никитина Е. С. Абсурд в коммуникациях, или общение без понимания. Москва: URSS, 2018.
- Никитин А. И. Международные конфликты: вмешательство, миротворчество, урегулирование: учебник. Москва: Изд-во «Аспект Пресс», 2017. 384 с.
- Общество без доверия / Под ред. Е. Головахи, Н. Костенко, С. Макеева. Киев: Институт социологии НАН Украины, 2014. 338 с.

- Ожеван М. А., Дубов Д. В. Homo ex Machina. Філософські, культурологічні та політичні передумови формування конвергентного суспільства: монографія. Київ: НІСД, 2017. 272 с.
- Осипова Н. Г. Социальное неравенство в современном мире. *Вестник Московского университета. Сер. 18. Социология и политология*. 2019. Т. 25. № 4. С. 124–153.
- Правила справедливого общества / Липатов А. А., Карапетян Р. В., Мельник Д. В. и др.; Под. ред. Липатова А. А. СПб.: Реноме, 2016. 403 с.
- Райнерт Э. С. Как богатые страны стали богатыми, и почему бедные страны остаются бедными / пер. с англ. 7-е изд. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2020. 384 с.
- Ракитина А. Ю. Информационное воздействие на общественное мнение: теоретические подходы. *Вестник Московского университета. Сер. Социология и политология*. 2015. № 1. С. 245–256.
- Силантьева М. В., Глаголев В. С., Тарасов Б. Н. Философия межкультурной коммуникации. *Международные процессы*. 2017. Т. 15. № 1(48). С. 64–76.
- Современная социология. Ключевые направления и векторы развития / под общ. ред. Н.Г. Осиповой. Москва: Канон+: Реабилитация, 2018. 399 с.
- Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / Бебик В. М., Копілька В. В., Макаренко Е. А. та ін. Київ: Вадекс, 2019. 442 с.
- Таратухина Ю. В., Цыганова Л. А., Ткаленко Д. Э. Межкультурная коммуникация в информационном обществе: учеб. пособие. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2019. 255 с.
- Терборн Й. Мир: Руководство для начинающих / Пер. с англ.; под науч. ред. С. М. Гавриленко. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015. 336 с.
- Толедо Алехандро. Социально сплоченное общество. Глобальные перспективы Латинской Америки / пер. с англ. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2019. 360 с.
- Универсальные ценности в мировой и внешней политике / Под ред. П. А. Цыганкова. Москва: Изд-во Московского университета, 2012.
- Урри Дж. Социология за пределами обществ: виды мобильности для XXI столетия / пер. с англ.; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012. 336 с.
- Хазин М., Щеглов С. Лестница в небо: Диалоги о власти, карьере и мировой элите. Москва: РИПОЛ классик, 2016. 623 с.
- Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва: ООО «Издательство АСТ», 2003. 603 с.
- Хейманс Дж., Тиммс Г. Новая власть. Какие силы управляют миром - и как заставить их работать на вас: пер. с англ. Москва: Альпина Паблишер, 2019. 503 с.
- Хижняк О. В. Колективна дія в оптиці соціології. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2017. 340 с.
- Хижняк О. В. Ідея довіри та її мобілізаційний ефект в міжнародних відносинах: соціологічна інтерпретація. *Габітус. Науковий журнал*. Вип. 12. Том 1. С. 17–21.

- Хижняк О. В. Соціологічні підходи до вивчення соціальних проблем. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць*. Харків: Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна, 2010. С. 66–71.
- Хижняк А. В. Поле международных отношений в социологическом воображении. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць*. Т.2. Харків, 2006. С. 453–457.
- Хляпатура Б. Основные измерительные традиции в социальных науках // Соціальні виміри суспільств: збірник наукових праць. Вип. 8 (19). Київ: Інститут соціології НАН України, 2016. С. 391–401.
- Хрусталев М. А. Анализ международных ситуаций и политическая экспертиза. Москва: Аспект Пресс, 2015. 208 с.
- Цыганков П. А. Социологические термины и подходы в анализе международных отношений. *Вестник Московского университета. Сер. 12. Политические науки*. 2016. № 4. С. 28–37.
- Цыганков А. П., Цыганков П. А. Теория международных отношений и образ желаемого завтра. *Международные процессы*. Т. 17. № 2(57). С. 8–18.
- Цыганков П. А. Социологические термины и подходы в анализе международных отношений. *Вестник Московского университета. Сер. 12. Политические науки*. 2016. № 4. С. 28–37.
- Штомпка П. Доверие – основа общества. Москва: Логос, 2012. 440 с.
- Щербакова Ю. Цінності об'єднаної Європи: монографія. Київ: ВЦ «Академія», 2013. 207 с.
- Яницкий О. Н. Типология критических состояний современного общества. *Вестник Института социологии*. 2020. Том 11. № 9. С. 16–31.
- Яницкий О. Н. Миграционный кризис или кризис Евросоюза? *Социологическая наука и социальная практика*. 2019. Том. 7. № 1. С. 21–36.
- Approaches, Levels and Methods of Analysis in International Politics: Crossing Boundaries / Edited by Harvey Starr. Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan, 2006. 360 p.
- International Handbook of Survey Methodology, 2008: 264–284.
- The SAGE Handbook of Public Opinion Research, 2008: 271–280.
- Handbook of Survey Research, 2010: 527–550.
- Handbook of Survey Methodology for the Social Sciences, 2012: 313–360.
- Castells M. Toward a Sociology of the Network Society // *Contemporary Sociology*. 2000. Vol. 29. No 5. P. 693–699.
- The Sociology book. A Penguin in Random House Company. London, 2015. 352 p.
- Hertel F. R. Social mobility in the 20th century. Class mobility and occupational change in the United States and Germany. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2017.
- Inequality in the 21st Century. Edited by David B. Grusky and Jasmine Hill. London, New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2018. 488 p.
- Lawson G., Shilliam R. Sociology and International Relations: Legacies and Prospects. *Cambridge Review of International Affairs*. 2010. Vol. 23. No. 1. P. 69–86.

Lambert P., Griffiths D. Social Inequalities and Occupational Stratification. Methods and Concepts in the Analysis of Social Distance. London: Palgrave Macmillan UK, 2018.

The Oxford Handbook of Analytical Sociology. Edited by Peter Hedstrom and Reter Bearman. Oxford: University Press, 2013. 772 p.

Tokuyasu A. Social Systems in the Global Age. Tokyo: Springer Japan KK, 2018.

Revisiting Globalization. From a Borderless to a Gated Globe / Ed. by R. Oberoi, J. Halsall. Cham: Springer International Publishing, 2018.

Weathington B. L. Research methods for the behavioral and social sciences / B. L. Weathington, C. J. L. Cunningham, D. J. Pittenger. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2010. 647 с.

Whittingham M. The Self and Social Relations. London: Palgrave Macmillan, 2018.

Журнали

Социальные исследования. – Сайт – www.jsr.su.

Социологические исследования. Сайт – nir.ru/socio/scipubl/socis.htm.

Социологический журнал. – Сайт isras.ru/Magazines.html.

Международные отношения. – https://nbpublish.com/irmag/info_233.html

Международные процессы. – <http://www.intertrends.ru/>

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Щорічник Міжнародної соціологічної асоціації (МСА) – «Annual Review of Sociology»/ – [http:// www.annualreviews.org/loi/soc](http://www.annualreviews.org/loi/soc)

Библиотека Гумер – соціологія – [http:// www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/INDEX_SOCIO.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/INDEX_SOCIO.php)

Електронна бібліотека з соціології/ – <http://www.tisbi.ru/resources/library/18/>

Сайт Соціологічної асоціації України/ – <http://www.sau.kiev.ua>

Сайт International Sociological Association/ – <https://www.isa-sociology.org/en/conferences/world-congress/>

Сайт Європейської соціологічної Асоціації/ – <http://www.europeansociology.org/about-esa>

***

Україна в міжнародних рейтингах. – www.sfi.gov.ua/україна-в-міжнародних-рейтингах/

Ukraine. Human Development Indicators. – <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/UKR>.

UNDP. 2019. Human Development Report 2019. Beyond income, beyond averages, beyond today: Inequalities in human development in the 21st century. New York. – <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2019>.

UNDP. 2018. 2018 Statistical Update: Human Development Indices and Indicators. New York. – <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-indices-indicators-2018>.

UNDP. 2016. Human Development Report 2016: Human Development for Everyone. New York. – <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2016>.

ООН: Доклад о развитии человека 2009. Преодоление барьеров: человеческая мобильность и развитие. – https://www.un.org/ru/development/hdr/2009/hdr_2009_complete.pdf

Демидов В. В. Информационно-аналитическая работа в международных отношениях: Учебное пособие. Москва: Вузовский учебник: НИЦ Инфра-М, 2013. 200 с. <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=359168>

Дегтярев Д. А. Количественные методы в международных исследованиях. *Международные процессы*. 2015. Том 13. № 2 (41). С. 35–54. Режим доступа: <http://www.intertrends.ru /forty-fist /Degtere v.pdf>

Дугин А. Г. Международные отношения (парадигмы, теории, социология) [Электронный ресурс]: учебное пособие для вузов. Москва: Академический Проект, 2016. 432 с. Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/60029.html>

Карпович О. Г. Глобальные проблемы и международные отношения: монография [Электронный ресурс]. Москва: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2014. 503 с. <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=490883>

Словарь-справочник по социологии [Электронный ресурс] / А.А. Акмалова, В.М. Капицын, А.В. Миронов, В.К. Мокшин. 2-е изд. М.: ИТК "Дашков и К", 2018. 304 с. Режим доступа: <https://lib.rucont.ru/efd/689435>

Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации: Учебное пособие / П. А. Цыганков, Г. А. Дробот, А. И. Слива и др. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Альфа-М:ИНФРА-М, 2011. 336 с. <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=246855>

Результати національних щорічних моніторингових опитувань 1994–2018 / за ред. М. А. Парашевіна. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 112 с. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/dodatki2018.pdf>.

Українське суспільство: моніторинг соціальних змін: зб. наук. пр. 2018. URL: <http://i-soc.com.ua/ua/edition/ukrainske-suspilstvo/issues/> Фільц-Павенцький О. (2018). Довіра як ідея і як практика. <https://zbruc.eu/node/84772>

Політика курсу

У результаті вивчення дисципліни здобувачі **знатимуть**:

- сучасні теорії в соціології міжнародних відносин;
- характеристики учасників міжнародних взаємодій;
- особливості інституційного регулювання міжнародних відносин;
- вплив соціальних нерівностей на процес міжнародних відносин;
- сутність та особливості різних видів і форм міжнародної мобільності та їх вплив на міжнародні відносини;
- роль міжкультурних комунікацій і міжнародної громадської думки в міжнародних відносинах;
- сутність довіри/недовіри в міжнародних відносинах.

Вмітимуть:

- здійснювати аналіз громадської думки з проблем міжнародних відносин;
- застосовувати соціологічні дослідницькі підходи до вивчення міжнародних відносин;
- визначати цілі, мотиви, інтереси та поведінкові характеристики учасників міжнародних взаємодій;
- володіти основними методами соціологічного аналізу міжнародних відносин;
- готувати аналітичні матеріали з питань міжнародних відносин з використанням соціологічної інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 2 бали).

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканом та викладачем курсу.

Протоколи комунікації

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки бере до уваги такі показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти:—відповіді на питання плану практичного заняття під час заняття;—доповіді з проблемних питань практичного заняття;—участь в активних формах навчання на практичних заняттях;—розробка тематичних презентацій і кейсів;—участь у роботі наукового гуртка: публікація тез доповідей та участь у конференціях, написання наукових статей, есе, рефератів;—відпрацювання тем пропущених практичних занять;—інші здобутки у сфері міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки, що підтвержені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Вимоги викладача. При вивченні дисципліни "PR-технології в міжнародних відносинах" необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану основну та допоміжну навчальну та наукову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені практичні заняття.

Форми контролю та критерії оцінювання

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль(засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. Підсумковий семестровий контроль дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового іспиту (за чотирирівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за

результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота								Залік	Сума		
Теми				Самостійна робота		Разом					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
4	4	4	4	4	2	3	3	32 (4x8=32)	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

Навчальна дисципліна включає 8 тем. За виконання завдань до тем 1-5 здобувач може одержати до 4 балів, за виконання завдання до теми 6 – до 2-х балів і за виконання завдань до тем 7-8 – до 3-х балів.

Самостійна робота здобувачів включає вісім завдань (по одному завданню до кожної теми), за виконання кожного з них здобувач може отримати до 4 балів (4x8=32).

Критерії оцінювання. Результати навчальної діяльності будуть оцінюватися за 100-бальною шкалою (з навчальної дисципліни в цілому). Критично-розрахунковий мінімум для допуску до заліку – 30 балів. За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення балів – 60 балів (поточний контроль, самостійна робота). Здобувачі, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж розрахунковий мінімум (30 балів), вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів

за 4-ти бальною шкалою

Високий рівень 4 бали	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
Середній рівень 3 бали	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
Низький рівень 2 бали	Відповідь здобувача характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях.
Незадовільний рівень 0 - 1 бал	У здобувача дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем соціологічного вивчення міжнародних відносин, він допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання.

**Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів
за 3-х бальною шкалою**

Високий рівень 3 бали	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
Середній рівень 2 бали	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
Низький рівень 1 бали	Відповідь здобувача характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях.
Незадовільний рівень 0 балів	У здобувача дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу проблем соціологічного вивчення міжнародних відносин, він допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання.

Залікова робота включає відповіді здобувачів на тестові завдання – 30 балів і відповідь на одне теоретичне питання.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань (заліку)

Під час заліку здобувач може одержати до 40 балів, а саме: до 30 балів – за тестові завдання (15 тестових завдань x 2 бали = 30) і до 10 балів – за розкриття теоретичного питання з навчальної дисципліни.

Методи контролю в умовах змішаної форми навчання

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин. Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку: Теоретичне питання – 10 балів.

Тести – 30 балів (15 тестових завдань x 2 бали).

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму залікового білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам надається можливість скласти **залік у тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Google Classroom** в дистанційному курсі «Соціологія міжнародних відносин».

Інше

Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності ХНУ імені В.Н.Каразіна означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи здобувачі можуть консультуватися з викладачами та з іншими здобувачами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими здобувачами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція здобувачів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів вищої освіти із обмеженими можливостями в освітній процес створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

КАЛЕНДАР КУРСУ
«Соціологія міжнародних відносин»

№ тижня (дні тижня)	Тема	Форми організації навчання	Кількість годин	Завдання для самостійної роботи
1 семестр 2020/2021 навчального року				
1	Тема 1. Соціологія в системі наук про міжнародні відносини	Лекція	2	<p>Опрацювання дискусійних питань до теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Які значення поняття «соціальне» в дослідженні міжнародних відносин? • Які фактори актуалізують соціологічного вивчення міжнародних відносин? • Проблема соціологічного методу в дослідженні міжнародних відносин може розглядатися в двох окремих аспектах. Першим з них є використання соціологічного методу інтерпретації політичних явищ. Другим – застосування в галузі міжнародних відносин методів збору, обробки інформації, які були створені або розвинені в соціологічних дослідженнях. Дайте характеристику цих підходів і визначте, де може використовуватися соціологічна інформація про міжнародні події та міжнародні відносини. Наведіть приклади.
2	Тема 1. Соціологія в системі наук про міжнародні відносини	Практичне заняття	2	Розробіть перелік соціальних факторів розвитку міжнародних відносин і розкрийте специфіку їх впливу.
3	Тема 2. Учасники міжнародних відносин. Інституційне регулювання міжнародних відносин	Лекція	2	<p>Опрацювання дискусійних питань до теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Яка роль держави в сучасних міжнародних відносинах? • Що Ви розумієте під національним інтересом? Які його елементи?

				<ul style="list-style-type: none"> • Як співвідносяться державні і суспільні інтереси? • Які засоби учасників міжнародних відносин вважаються легітимними, а які – ні? • Які соціальні інститути найбільш впливові в системі міжнародних відносин в сьогоднішній? Наведіть приклади.
4	Тема 2. Учасники міжнародних відносин. Інституційне регулювання міжнародних відносин	Практичне заняття	2	Дайте соціологічну характеристики одного з учасників міжнародних відносин.
5	Тема 3. Методи соціології міжнародних відносин	Лекція	2	Опрацювання дискусійних питань до теми: Розкрити проблемні питання у зборі емпіричних даних про міжнародні події та міжнародні відносини: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Збір емпіричних даних: активний і пасивний. Чим вони відрізняються?</i> • <i>Збір емпіричних даних: первинний і вторинний. Чим вони відрізняються і яку роль відіграють у вивченні міжнародних відносин?</i> • <i>Отримані і створені емпіричні дані. Чим вони відрізняються і яку роль відіграють у вивченні міжнародних відносин?</i>
6	Тема 3. Методи соціології міжнародних відносин	Практичне заняття	2	Емпіричні дані про міжнародні відносини: навіщо і кому вони потрібні? Розкрийте, чим викликана поява нових джерел, видів збору і аналізу емпіричних даних про міжнародні події та міжнародні відносини.
7	Тема 4. Соціологія комунікацій у міжнародних відносинах	Лекція	2	Опрацювання дискусійних питань до теми: <ul style="list-style-type: none"> • Які особливості мають міжнародні комунікації в умовах цифровізації різних сфер суспільного життя? • Як впливають на міжнародні комунікації кризові явища в міжнародних відносинах? • Які перешкоди існують в міжнародних

				комунікаціях під час інформаційної війни і як їх долати?
8	Тема 4. Соціологія комунікацій у міжнародних відносинах	Практичне заняття	2	Визначте перешкоди, які існують в міжнародних комунікаціях і розробіть шляхи їх попередження (подолання негативних наслідків). Наведіть приклади.
9	Тема 5. Міжнародна мобільність в соціологічному вимірі	Лекція	2	Опрацювання дискусійних питань до теми: Дж. Уррі виділяє п'ять форм мобільності: 1) тілесні подорожі в процесі переміщень в повсякденному житті, різноманітні міграції людей; 2) уявні подорожі за допомогою представлення образів нових місць; 3) віртуальні мобільності, особливістю яких є їх миттєвість, обумовлена сучасними засобами телекомунікації; 4) комунікативні взаємодії за допомогою телефону, пошти і т.п .; 5) фізичні переміщення об'єктів. Які з цих форм мобільностей Ви використовуєте у своєму повсякденному житті? Як на Ваші мобільності впливають карантинні обмеження під час пандемії COVID-19?
10	Тема 5. Міжнародна мобільність в соціологічному вимірі	Практичне заняття	2	Підготуйте аналітичну довідку по одному з видів міжнародної мобільності (академічна, трудова тощо). Обґрунтуйте актуальність обраної теми (проблеми). Проведіть аналіз джерел з теми. Обґрунтуйте соціологічний метод вивчення цієї теми (проблеми) та наведіть процедуру його використання. Визначте практичне застосування соціологічної інформації про цю проблему.
11	Тема 6. Міжнародні відносини і соціальні нерівності	Лекція	2	Опрацювання дискусійних питань до теми: • Чому соціальні нерівності впливають на міжнародні відносини? • Які ознаки соціальних нерівностей у

				<p>міжнародних відносинах?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Як впливають на міжнародні відносини культурні особливості різних країн? • Чому бідність як нерівність є проблемою міжнародних відносин в сучасному світі?
12	Тема 6. Міжнародні відносини і соціальні нерівності	Практичне заняття	2	<p>Розкрийте наведені нижче соціальні фактори розвитку міжнародних відносин. Покажіть на прикладах, як впливають на міжнародні відносини:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальна нерівність, • статусні претензії, • розходження в моральних оцінках, • соціокультурні відмінності, • пошуки ідентичності, • відстоювання цінностей, <p>індивідуальні якості лідерів.</p>
13	Тема 7. Міжнародна громадська думка	Лекція	2	<p>Опрацювання дискусійних питань до теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Які ознаки міжнародної громадської думки? • Чому треба враховувати міжнародну громадську думку в міжнародній політиці? • Чим обумовлений маніпулятивний вплив на міжнародну громадську думку? • Які можуть бути наслідки маніпуляції міжнародною громадською думкою? Наведіть приклади.
14	Тема 8. Довіра в міжнародних відносинах	Лекція	2	<p>Опрацювання дискусійних питань до теми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Що актуалізує вивчення довіри/недовіри в міжнародних відносинах? • Багато політиків і науковців кажуть про важливість довіри в міжнародних відносинах. При цьому свідчення на користь цієї важливості не йдуть далі жалю з приводу недовіри до окремих країн, їх лідерам, політикам, міжнародним організаціям і структурам, державним інститутам. Наведіть свої

				аргументи на користь тези про важливість або неважливість довіри в міжнародних відносинах в умовах загострення глобальних проблем в сучасному світі, які вимагають міжнародного співробітництва.
15	Тема 7. Міжнародна громадська думка. Тема 8. Довіра в міжнародних відносинах	Практичне заняття	1+1=2	<p>Напишіть аналітичну довідку, у якій дайте соціологічну характеристику однієї з груп громадськості, які впливають на міжнародну громадську думку.</p> <p>"Групи громадськості, які впливають на міжнародну громадську думку (за Дж. Гендріксоном)":</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) працівники ЗМІ (місцеві, регіональні та спеціальні канали); 2) громадські організації (ветерани, члени профспілки, фахівці, обслуговуючий персонал тощо); 3) місцеві мешканці, їх засоби інформації, лідери груп та керівники місцевих політичних, громадських, ділових, релігійних, культурних та інших організацій; 4) Інвестори (реальні та потенційні), статистична служба, мережа фінансової та економічної інформації тощо; 5) державні органи, у т.ч. представники законодавчої, виконавчої та судової влади центрального та місцевого рівнів, органи місцевого самоврядування в країні тощо; 6) споживачі, у т.ч. різноманітні групи споживчої громадськості, активісти захисту прав споживачів, видавництва для споживачів, місцеві ЗМІ, лідери місцевого значення; 7) громадські групи власних інтересів, їх канали інформації, лідери, керівники організацій тощо. <p>Оберіть одну із ситуацій, яка демонструє "спалах</p>

				<p>довіри" на вищому рівні міжнародних відносин (країну здобувач обирає самостійно). Опишіть цю ситуацію за такими параметрами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • чому без "спалаху довіри" дана ситуація (міжнародна проблема) не могла б швидко і конструктивно вирішитися; • хто забезпечував реалізацію довіри (через рішення в програмних та інших документах, які професійні структури в міжнародних відносинах це забезпечували); • як відбувалася практична довіра (трансляція ідеології довіри в конкретні міжнародні взаємодії); • як представлена ієрархія довіри (нормативна структура виникнення довіри); • яка комунікація сприяла цьому "спалаху довіри". <p>Запропонуйте метод формування довіри, що був би доцільним у цій ситуації.</p>
16	Підсумковий контроль.	Письмовий залік	3	У заліковому білеті тестові завдання і творче завдання.